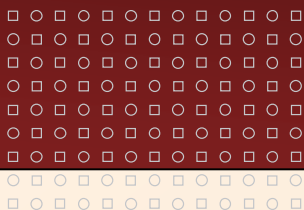

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Carl Menger
rakouská ekonomie a filosofie

Jan Jonáš

Cíl a osnova

- Jakým způsobem řeší Menger vztah ekonomické teorie k reálnému světu
- Osnova
 - úvod
 - Historické pozadí Mengerovy filosofie
 - Menger, vztah teorie a reality

Ekonomie a filosofie - obecně

- Každá (ekonomická) teorie filosofická východiska
 - Náзор na povahu světa - ontologie
 - Náзор na poznání světa - epistemologie
- Určují, jak se na vědu díváme
- Východiska častokrát implicitní
- Menger (1840-1921)
 - Rakouská škola, mezní užitečnost, spontánní instituce
 - Spor o metodu s německou historickou školou

Rakouská filosofie Mengerovy doby

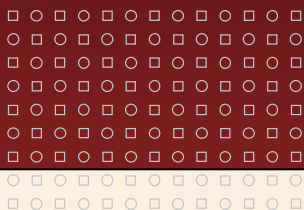
- Katolocismus, Aristoteles, scholastika, vzdělávací systém
- Herbart, Zimmerman, (Bolzano)
- Franz Brentano
- Anti-Kant, anti-Hegel
 - Ne idealismus, blíže reálnému světu
- Britští empiristé
 - Empirické poznání
 - Pozitivismus

Vymezení oblastí ekonomické vědy

- Praktické
 - Historické
 - Teoretické
-
- Důležité pro vymezení oblasti, ve kterých se baví
 - Teorie
 - Historie (a zkušenost) však nezbytná

Individuální jevy a obecný aspekt

- Individuální jevy - historie
- Obecný aspekt individuálních jevů - teorie
- Gesichtspunkten, stand points, (běžná) zkušenost
- Recur in the variation
- Determine, festzustellen, zjištění, určení
- Otázka ontologické povahy obecného aspektu
 - Ne koncepty, ale obecné podstaty
 - Nepomůže logika nebo matematika
 - Aristotelské univerzálie, imanentní v jevech

Jevové formy a obecné podstaty

- Obecný aspekt individuálních jevů ve dvou významech
- Jevové formy (empirické formy)
 - Historicky ve vývoji
 - Sociální jevy větší dynamika
- Obecné podstaty

Dvě orientace teoretického výzkumu

- Realistic-empirical (real type, empirical laws)
- Exact (exact type, exact laws)

- Gesichtpunkt, epistemologie
- Obě orientace v určitém kontaktu s empirickou realitou
- Každá jiný způsob poznání obecného
- U obou abstrakce
- Přírodní a společenské vědy - shoda i odlišnost

Realisticko-empirická

- Běžná empirická metoda
- Indukce jevových forem v plné empirické realitě
- Získání real type, empirical laws
- External regularities
 - Časově a místně podmíněné zákony
- Induction not warranted (Aristotle)

- Not only cognition, also understanding
 - the reason for its *being* and for its *being as it is*

Exaktní orientace

- Poutavá, polemická
- Otázka co jsou pro Mengera obecné podstaty
- Otázka, jaká je jejich ontologie
 - Mind dependent (koncepty) nebo nějak objektivně
- Otázka, jak je poznáváme
 - Apriori nebo empirické

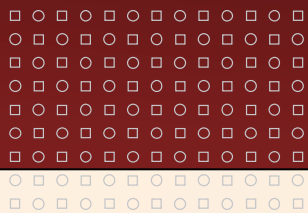
Menger k exaktní orientaci

- Otázka ontologické povahy obecných podstat
- Něco za bezprostřední zkušeností
- Kauzálně (nej)jednodušší prvky, konstitutivní faktory
 - Vnitřní kauzálnost
- Pravidlo poznávání
 - Laboratorní podmínky
- Izolace (ne idealizace)

Menger k exaktní orientaci

- Otázka poznání obecných podstat
- Vztah k empirii
 - Aristoteles, Smith - good observers
- Izolující abstrakce

- Teorie o něčem objektivně existujícím
- Neempirické v plné empirické realitě (pure oxygen, pure economic man)
- Tendence

Děkuji za pozornost

